הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן סא

ק טור מהא דרבי מאיר שם. ר שם בפסחים. ש ירושלמי דברכות (פ״ב ה״ד). ת שם בירושלמי. א הרא״ש (פ״ב ה״ט). ב הרא״ש שם בפרק ב׳ דברכות (סי׳ יב). ג שם בגמרא ט״ו (ע״ב). ד רבנו יונה בספר היראה (אות נה) וכתוב מיימוניות (דפוס קושטא) פרק ב׳ מהלכות קריאת שמע (ה״ט) שפן נהגו. ה שם בספר היראה.

צָרִיךְ לוֹמַר (יח) [יא] (כט) בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד (ל) בַּחֲשַׁאי: יד [ק]צָרִיךְ לְהַפְסִיק מְעַט (לא) בֵּין לְעוֹלָם וָעֶד לְוַאֲהַבְתָּ, כְּדֵי לְהַפְסִיק בֵּין קַבָּלַת מַלְכוּת שָׁמַיִם לְשִׁאָר מִצְוֹת. הגה: וְיֵשׁ לְהַפְסִיק בְּפָסוּק רִאשׁוֹן בֵּין יִשְׂרָאֵל לְה׳, וּבֵין אֱלֹהֵינוּ לְה׳ הַשֵּׁנִי, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִשְׁמָע שְׁמַע יִשְׂרָאֵל כִּי ה׳ שֶׁהוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא ה׳ אֶחָד. וְיֵשׁ לְהַפְסִיק מְעַט בֵּין אֶחָד לְבָרוּךְ, כִּי עִקַּר קִבּוּל מַלְכוּת שָׁמַיִם הוּא פָּסוּק רִאשׁוֹן (רוקח (סי׳ שכ) אבודרהם (דיני ק״ש)): טו [ר]צָרִיךְ לְהַפְסִיק בֵּין הַיּוֹם לְעַל לְבָבְךָ, וּבֵין הַיּוֹם לְאַהֲבָה, שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה, הַיּוֹם וְלֹא לְמָחָר: טז [ש]צָרִיךְ לְהַפְסִיק בֵּין נִשְׁבַּע לָהּ׳, כְּדֵי לְהַטְעִים יָפֶה הֲעִי״ן שֶׁלֹּא תִּהֵא נִרְאֵית כְּהֵ״א: יז [ת]צָרִיךְ לְהַתְּזִיז זַי״ן שֶׁל תִּזְכְּרוּ, דְּלֹא לִשְׁתְּמַע תִּשְׁכְּחוּ אוֹ תִּשְׁכְּרוּ, וְהָוֵי כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁים עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. וְכֵן צָרִיךְ לְהַתְּזִיז זַי״ן שֶׁל וּזְכַרְתָּם: יח * [א]יְדִגְּיש יו״ד שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, (לב) שֶׁלֹּא תִּבָּלַע וְשֶׁלֹּא תֵּרָאֶה אָלֶ״ף. וְכֵן יו״ד דְּוָהְיוּ, דְּלֹא לִשְׁתְּמַע וָהָאוֹ: יט [ב]צָרִיךְ לְהַתֵּן רָוַח בֵּין וְחָרָה לְאַף, דְּלֹא לִשְׁתְּמַע וְחָרַף: כ [ג]צָרִיךְ לְהַתֵּן רָוַח בֵּין תֵּבָה שָׁלָפְנֶיהָ, כְּגוֹן (יב) [יב] (לג) בְּכָל לְבָבְךָ, עַל לְבָבְכֶם, בְּכָל לְבָבְכֶם, עֲשֵׂב בְּשָׂדְךָ, וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה, הַכָּנָף פְּתִיל, אֶתְכֶם מֵאָרֶץ: כא [ד]צָרִיךְ בְּכָל אֶלֶ״ף שֶׁאַחַר מ״ם לְהַפְסִיק בֵּינֵיהֶם, כְּגוֹן וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם, וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם, וְשַׂמְתֶּם אֶת, וּרְאִיתֶם אֹתוֹ, (וּזְכַרְתֶּם אֶת, וַעֲשִׂיתֶם אֶת), שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה (לד) [קְרוֹרָא מוֹתָם, מֵת: כב [ה]אַף

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ג [יא] בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ס״ו לְעִנְיַן הַפְסָק. וּכְמַחֲזִיר בְּרָכָה (סי׳ סו סק״כ) כָּתַב בְּשֵׁם הָרַמ״ע (אלפסי חסא ברכות פ״ב ד״ה גמ׳ א״ר אבהו) שֶׁאֵין לְהַפְסִיק בְּאֶמְצַע שְׁמַע וְלֹא בְּאֶמְצַע בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כְּלָל. אֲבָל בֵּין שְׁנֵי פְּסוּקִים אֲפִלּוּ בְּאֶמְצַע הַפָּרָק, עַיֵּן שָׁם: כ [יב] בְּכָל לְבָבְךָ. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשֻׁלְחָנִי עָרוּךְ (דיני ק״ש אות יח) בְּשֵׁם הַסֵּפֶר שְׁפִי יְרוּת (דרך חיים בית פט) שֶׁכְּדַי לְסַלֵּק הַחֲבוֹת שֶׁבְּמֵעֶיךָ יֵשׁ לְאָמַר קֹדֶשׁ בְּפִלְּה הַיּוֹדַעַת, כְּגוֹן וְתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ, לְאָמַר קֹדֶשׁ בְּתִפְלַּת וְאָז יָשִׁיר, כָּל אֲלֵיהֶ לְקַוּוֹת מְטַר אַרְצְכֶם בְּמִקְוֶה, וְכַתַּתְּיו זֶה לְפִי שֶׁרָאִיתִי הַרְבֵּה אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא יְדָעוּ זֶה וְלֹא לְמְדוּ מֵרַבּוֹתֵיהֶם כְּאֲשֶׁר קִבַּלְתִּיהוּ אֲנִי כוי. וּמֵהָרַ״ם נִיגְרִין כָּתַב (ברכות ח: אות ז) בָּ״ח (ס״ח). אֲבָל בְּלַבּוּשׁ (סי׳ סג סעיפים ד־ה) כָּתַב שֶׁאֲפִלּוּ אָמְרוּ וְלֹא אָמְרוּ בְּכַוָּנָה צָרִיךְ לַחֲזֹר, וְכֵן מַשְׁמַע רֵישׁ סִימָן ס״ו: כ [יג] בְּכָל לְבָבְךָ. פֵּרוּשׁ שֶׁיִּקְרָא בְּעִנְיַן שֶׁיִּשְׂתַּפֵּעַ שֶׁהֵם שְׁנֵי לְמָדַיי״ן, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ מַקֵּף בֵּינֵיהֶם, כִּי בְּלֹא מַקֵּף צָרִיךְ לִקְרוֹת בְּכָל בְּחוֹלֶם. וּכְמַקֵּף בְּקָמֶץ. וְהַטַּעַם כִּי לְעוֹלָם לֹא בָּאָה הַנּוּן נִרְאֶה אַחַר תְּנוּעָה גְּדוֹלָה, אִם לֹא שֶׁבָּאָה הַנְּגִינָה תַּחַת הַתְּנוּעָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ־אֵר אֲצֹל הַמִּרְקְדִּקִים, מִשּׁוּם הָכִי בְּמַקֵּף לֹא בָּאָה לְעוֹלָם הַנְּגִינָה אֶלָּא תַּחַת תֵּבָה הַשְּׁנִיָּה, מִפֵּילָא מִשְּׁתֵּנָה הַחוֹלָם לְקָמֶץ חָטָף שֶׁהִיא עוֹלָמוֹת, וְכֵן אָמַר דָּוִד בְּסוֹף מִזְמוֹר מ״א. וּבִירוּשַׁלְמִי בְּפֶרֶק הַקּוֹרֵא אֶת הַמְּגִלָּה (פ״ד ה״י) אִיתָא דְּלָאו דַּוְקָא מוֹדִים מוֹדִים מְשַׁתְּקִין אוֹתוֹ, אֶלָּא הוּא הַדִּין שְׁמַע שְׁמַע, אָמַן אָמַן, עַיֵּן שָׁם, אִם כֵּן עַל כָּרְחָךְ מְכָרְחִים אָנוּ לוֹמַר דְּקָרָא דְּאוֹמֵר ׳אָמַן וְאָמַן׳ נ״ו הִסְפִּיק הָעִנְיָן, וְהֵימָא עַל הַבַּיִת ׳יוֹסֵף דְּאִשְׁתְּמִיט מִינַּיהּ הִירוּשַׁלְמִי. יד אַהֲרֹן (הגב״י), וְעַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ. מִי שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ לַעֲנוֹת אָמֵן עַל שְׁנֵי דְּבָרִים, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין לְהַפְסִיק בֵּין שְׁנֵיהֶם, וְלָכֵן וּלְכָאן, וְאִם יֹאמַר אָמֵן וְאָמֵן צָרִיךְ שְׁתֵּי פ״ה. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן נ״ו סְעִיף קָטָן ה׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: ג [יט] בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְאִם לֹא אָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד אֵין מְחַזִּירִין אוֹתוֹ. שֻׁלְחָן גְּבוֹהַּ סִימָן ס״ו סְעִיף ב׳ וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּשֵׁם הַמַּהַרְשָׁ״ל. וְעַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ס״ו סְעִיף ב׳ בְּהַגָּה: כ [יג] בְּכָל לְבָבְךָ. פֵּרוּשׁ שֶׁיִּקְרָא בְּעִנְיַן שֶׁיִּשְׂתַּפֵּעַ שֶׁהֵם שְׁנֵי לְמָדַיי״ן, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ מַקֵּף בֵּינֵיהֶם, כִּי בְּלֹא מַקֵּף לֹא בָּאָה הַנּוּן נִרְאֶה אַחַר תְּנוּעָה גְּדוֹלָה, אִם לֹא שֶׁבָּאָה הַנְּגִינָה תַּחַת הַתְּנוּעָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ־אֵר אֲצֹל הַמִּרְקְדִּקִים, מִשּׁוּם הָכִי בְּמַקֵּף לֹא בָּאָה לְעוֹלָם הַנְּגִינָה אֶלָּא תַּחַת תֵּבָה הַשְּׁנִיָּה, מִפֵּילָא מִשְּׁתֵּנָה הַחוֹלָם לְקָמֶץ חָטָף שֶׁהִיא

בְּאֵר הַיטֵב

בְּאוּר הֲלָכָה

שָׁם בְּפֶה״ש״א (ח״א ד״ה ולא היו) דִּלְפִי סְבָרַת רַבִּי מֵאִיר לֹא הָיָה צָרִיךְ כְּלָל לוֹמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד לְפָרוּשׁ רַשׁ״י. אֶלָּא דַּאֲפִלּוּ דְּאִי לְרַבִּי יְהוּדָה בְּדִיעֲבַד אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. וְעוֹד מֵרַשׁ״י פֶּרֶק ב׳ דִּבְרָכוֹת מוּכָח כְּדִבְרֵי, דְּאִיתָא שָׁם הָיָה קוֹרֵא בַּתּוֹרָה [פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע כְּדִפָרֵשׁ רַשׁ״י (ד״ה היה קורא)] וְהִגִּיעַ זְמַן הַמִּקְרָא אִם כֵּן לִבּוֹ יָצָא, וַהֲלֹא לֹא אָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, אֶלָּא וַדַּאי דְּיָצָא בְּדִיעֲבַד. וְהֵיתֵיךְ אִם נִפְרַשׁ בְּלִבּוֹ לִצְאֹת (דְּזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא שָׁם שָׁמַע מִינָּהּ מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה, מַאי אִם כֵּן לִבּוֹ, לִקְרוֹת, לִקְרוֹת וְהָא קָא קָרֵי, בְּקוֹרֵא לְהַגִּיהַּ). נוֹכַל לוֹמַר גַּם כֵּן דִּמְיִירֵי דְּאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, אֲבָל אִם נִפְרַשׁ כֵּן לִבּוֹ לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה סְתָם וְאַף עַל פִּי כֵן יָצָא כְּדִתְנַן בְּהַנִּקְרָא שָׁם, בְּוַדַּאי לֹא מִיִּירֵי דְּאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְאַף עַל פִּי כֵן יָצָא. וַהֲגַּ״ה וְכִבְיָר הֵיתֵיךְ לְהַעֲמִיס עִנְיָן זֶה בְּדִבְרֵי הִירוּשַׁלְמִי רֵישׁ פֶּרֶק ב׳ דִּבְרָכוֹת בְּמֶה שֶׁאָמַר שָׁם וְאֵינוֹ מַפְסִיק לֹא תְּנִיעָתָהּ וְכוּ׳, הֵיינוּ הָאִם אֵינוֹ מַפְסִיק לוֹמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא תָּנִי דָּבָר זֶה, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן הַבָּרְכוֹת אִפְשָׁר דַּוְקָא אִם בָּרַךְ אוֹתָם, עַיֵּן שָׁם בִּירוּשַׁלְמִי, וְאִם כֵּן יִהְיֶה מְזֶה סְיֵיעְתָּא לְדִבְרֵי הַלְּבוּשׁ, אַף מִדְּהִשְׁמִיטוּ הַפּוֹסְקִים זֶה מִפִּתְמָא אֵין מְפָרְשִׁין כֵּן לְהִירוּשַׁלְמִי. וְאֵין לְדָחוֹת דְּהַמִּשְׁנָה אָתְיָא כְּרַבִּי מֵאִיר הַנַּ״ל דְּאִין לוֹמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, חֲדָא דְּרַבִּי מֵאִיר גּוּפָא סוֹבֵר דְּצָרִיךְ לוֹמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כְּמוֹ דְּאִיתָא לְהַדְיָא בִּירוּשַׁלְמִי בְּפֶרֶק מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ (פ״ד ה״ט), וַאֲפִלּוּ לְרַשׁ״י הַנַּ״ל הָיְתָה לוֹ גִּירְסָא אַחֶרֶת בִּירוּשַׁלְמִי כָּזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַמְפָרְשִׁים מִכָּל מָקוֹם אֵין לוֹמַר כֵּן, דְּאִם כֵּן אֵיךְ הֶעֱתִיקוּ כָּל הַפּוֹסְקִים אֶת דִּין הַמִּשְׁנָה בְּסִתְמָא וְלֹא אִישְׁתְּמִיט אֲחַד מֵהֶם לוֹמַר דִּלְדִידָן דְּפְסְקִינַן כְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא יָצָא בְּסִתְמָא רַק אִם אָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, אֶלָּא וַדַּאי דִּכְלָל גַּוְנֵי יָצָא. וּמַה שֶּׁהֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם מִפֵּימָן ס״ו סְעִיף (ו׳) [א׳] דְּשָׁם פּוֹסֵק דְּאֵין לְהַפְסִיק בֶּאֱמִירַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד אִם לֹא שֶׁרָצָה שֶׁהָא דְּהוּא בִּכְלָל קַבָּלַת מַלְכוּת שָׁמַיִם כְּמוֹ פְּסוּק רִאשׁוֹן שֶׁל שְׁמַע, אֵין רְאָיָה לָזֶה, דִּנְמִי אָנוּ מוֹדִין דְּצָעֲקַת אֱמִירַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד הוּא עִנְיָן גָּדוֹל, אֲבָל אֵין רְאָיָה מִזֶּה שֶׁאִם בִּלַּע שִׁיעוּרָךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ, דִּנְמִי אִם בִּלַּע מִגּוּפוֹ שֶׁל הַפָּרָשָׁה אִם לֹא שֶׁגִּלָּתָה לָנוּ הַתּוֹרָה (דברים ו ו) ׳וְהָיוּ׳ שֶׁלֹּא יִקְרָא לְמִקְרָצ (יג:) לֹא הָיָה צָרִיךְ עַל יְדֵי זֶה לַחֲזֹר לְרֹאשׁ, וּמִנְיָן לָנוּ לְהַחְמִיר גַּם כֵּן בְּאֱמִירַת בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּחִקְנוּ וְהוֹסִיפוּ רַבָּנָן. **וְלוּלֵי דְּמִסְתְּפִינָא הֲוָה אֲמִינָא דְּגַם הַלְּבוּשׁ מוֹדֶה בָּזֶה, דְּלֹא אָמַר רַק שֶׁצָּרִיךְ לְהַחֲזִיר וְלֹא הֲוֵי כְּשֶׁאֵר פְּסוּק שֶׁבְּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאִין צָרִיךְ לַחֲזֹר עֲבוּר הַכַּוָּנָה אֲפִלּוּ אִם לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן הַפְּסוּק שֶׁאַחֲרָיו, וְנִפְקָא מִינָּהּ אִם הוּא עוֹמֵד קֹדֶם וְאָהַבְתָּ, אֲבָל אִם כְּבָר קָרָא קְרִיאַת שְׁמַע אַף שֶׁדִּלֵּג בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר עֲבוּר זֶה, רַק יֹאמַר אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁנִּזְכַּר.** וְאֶפְשָׁר דְּגַם זֶה אֵין צָרִיךְ מִצַּד הַדִּין: יח * [ג]יְדַגֵּישׁ י׳ שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו׳. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר יְסוֹד וְשֹׁרֶשׁ הָעֲבוֹדָה (שער ד פ״ז) שֶׁמְּרָאֶה לְעַיֵּן כֹּל אֶת גֹּדֶל קִלְקוּלֵי הַתֵּבוֹת וְהַקְּרִיאוֹת הָאוֹתִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁאֵינוֹ נִזְהָר בְּקְרִיאָתָהּ:

(ס״ק כה) הֲבִיא בְּשֵׁם שְׁלָ״ה (מס׳ תמיד פרק נר מצוה אות כב) דְּהוּא הַדִּין בְּכָל אֶלֶף שֶׁאַחַר מ״ם צָרִיךְ לְהַפְסִיק, כְּגוֹן וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים. עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יח) לְבוּשׁ: (יט) הִלְכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א סי׳ פה) בְּאֵר הַיטֵב (סק״י): כ (יט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א]וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״י) שֶׁמְּקַל בְּדָבָר, אֲבָל הָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ לָאֱסֹר. (ז) וְאִם הוּא אוֹמֵר אָמֵן וְאָמֵן, שָׁרִי, כְּדִכְתִיב (תהלים פט נג) ׳בָּרוּךְ ה׳ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׳. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״י) שֶׁכָּתַב דְּכָר חָדָשׁ בָּזֶה וְהוּא, דְּיֵשׁ תְּרֵי גַּוְנֵי אָמֵן, אֶחָד שֶׁאֲנִי מַאֲמִין וּמְחַזֵּק שֶׁכֵּן הוּא הָאֱמֶת, וְהַשֵּׁנִי שֶׁהוּא פֵּרוּשׁ שֶׁל בַּקָּשָׁה רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיַּאֲמִינוּ הַדְּבָרִים וְיִמָּלֵא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ, וְאִם כֵּן בִּבְרָכָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי עִנְיָנִים, עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל רָפָאֵנוּ ה׳ וְנֵרָפֵא רוֹפֵא חוֹלֵי כוי, שַׁפִּיר יֵשׁ לוֹמַר שְׁתֵּי פְּעָמִים אָמֵן. (יט) וְאִם נִזְדַּמֵּן לוֹ לַעֲנוֹת עַל שְׁנֵי דְּבָרִים, אֲפִלּוּ הָכִי אֶחָד יַעֲלֶה לְכָאן וּלְכָאן, וְאִם יֹאמַר אָמֵן וְאָמֵן עֲדִיף טְפֵי: ג [כט] בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. ב]וְאִם לֹא אָמַר, יֵשׁ דַּעוֹת בֵּין הַפּוֹסְקִים אִם מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״י יא). וְעַיֵּן בְּבַאוּר הֲלָכָה (ס״ק יא). (ל) בַּחֲשַׁאי. שֶׁכְּשֶׁקָּרָא יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם לְבָנָיו בְּקֵשׁ לְגַלּוֹת לָהֶם אֶת הַקֵּץ, כִּדְכְתִיב (בראשית מט א) ׳וְאַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקָּרֵא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׳, וְנִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ שְׁכִינָה וְלֹא הִנִּיחָהוּ לְגַלּוֹתוֹ, אָמַר לְבָנָיו שֶׁמָּא יֵשׁ בָּכֶם מִי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, פָּתְחוּ כֻּלָּם וְאָמְרוּ ׳שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה׳ אֱלֹהֵינוּ ה׳ אֶחָד׳, פָּתַח הַצַּדִּיק וְאָמַר ׳בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׳. וְאָמְרוּ רַבָּנָן (פסחים נו.) הֵיכִי נַעֲבִיד, נֵימְרֵיהּ, לֹא אָמַר מֹשֶׁה. לֹא נֵימְרֵיהּ, הָא אָמַר יַעֲקֹב. תִּקְּנוּ לוֹמַר אוֹתוֹ בַּחֲשַׁאי, וְהוּא הַכַּר שֶׁאֵינוֹ מִן הַפָּרָשָׁה הַכְּתוּבָה בַּתּוֹרָה רַק יַעֲקֹב אָמְרוֹ: יד (לא) בֵּין לְעוֹלָם וָעֶד. דְּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד גַּם כֵּן בִּכְלַל קַבָּלַת מַלְכוּת שָׁמַיִם הוּא, עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַמְתִּין אַחֲרָיו מְעַט: טו (לב) שֶׁלֹּא תִּבָּלַע וכו׳. הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ נָקַט בְּהֵנֵי פְּסוּקֵי, וְהוּא הַדִּין בְּכָל קְרִיאַת שְׁמַע יִרְאֶה שֶׁלֹּא לְהַבְלִיעַ הָאוֹתִיּוֹת וְלֹא לְהַחֲלִיפָם בְּאוֹתִיּוֹת אֲחֵרוֹת, כְּגוֹן פָּסוּק וְאָהַבְתָּ וְגוֹ׳ לֹא יַרְאֶה כְּמִי שֶׁקּוֹרֵא וְאָהַפְתָּ, לְבָפְךָ, נַבְשְׁךָ, מוֹדֶיךָ, וּכְהַאי גַּוְנָא בְּכָל קְרִיאַת שְׁמַע יִזָּהֵר לִקְרוֹת בְּמִתּוּן כָּל תֵּבָה וְתֵבָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ וּלְהוֹצִיא אֶת הַתֵּבָה מִפִּיו כְּהִלְכָתָהּ, וְיִשְׁלְמוּ לוֹ כָּל רמ״ח אֵיבָרָיו עַל יְדֵי זֶה וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ו׳. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ס״ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן א׳: כ (לג) בְּכָל לְבָבְךָ. אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁיַּפְסִיק בֵּינֵיהֶם, (יט) רַק שֶׁיִּקְרָא בְּעִנְיָן שֶׁיִּשְׂתַּפֵּעַ שֶׁהֵם שְׁנֵי לְמָדַיי״ן, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ מַקֵּף בֵּינֵיהֶם, כִּי בְּלֹא מַקֵּף צָרִיךְ לִקְרוֹת בְּכָל בְּחוֹלָם, וּכְמַקֵּף בְּקָמֶץ: כא (לד) [קְרוֹרָא מוֹתָם. אֵלֶיהָ רַבָּה

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בִּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה וּבִתְפִלָּה צָרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּכָךְ. הַגָּה: וְהוּא הַדִּין הַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה בַּנְּבִיאִים וּבַכְּתוּבִים (לה) יֵשׁ לִזָּהֵר (בית יוסף (ד"ה ומ"ש ולא) בשם הרד"ק (במכלול שער דקדוק הפעלים)): **כג** ו צָרִיךְ לְדַקְדֵּק שֶׁלֹּא יְרַפֶּה הֶחָזָק וְלֹא יְחַזֵּק הָרָפֶה, וְלֹא יָנִיחַ הַנָּד וְלֹא יָנִיד (יג) (לו) הַנָּח: **כד** ז צָרִיךְ לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בִּטְעָמִים כְּמוֹ שֶׁהֵם בַּתּוֹרָה. הַגָּה: אֲבָל לֹא נָהֲגוּ (לז) כֵּן בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ, וּמִכָּל מָקוֹם הַמְדַקְדְּקִים מַחְמִירִים (יד) [יד] (לח) בְּכָךְ: **כה** (לט) ח כְּשֶׁיֹּאמַר וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ יְמַשְׁמֵשׁ בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד, וּכְשֶׁיֹּאמַר וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ יְמַשְׁמֵשׁ בְּשֶׁל רֹאשׁ, וּכְשֶׁיֹּאמַר וּרְאִיתֶם אֹתוֹ יְמַשְׁמֵשׁ בִּשְׁתֵּי צִיצִיּוֹת שֶׁלְּפָנָיו (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן כ"ד סָעִיף (ה') [ד']): **כו** (מ) ט יֵשׁ נוֹהֲגִים לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּקוֹל רָם, וְיֵשׁ נוֹהֲגִים לִקְרוֹתוֹ בְּלַחַשׁ. הַגָּה: וּמִכָּל מָקוֹם יֹאמְרוּ פָּסוּק רִאשׁוֹן בְּקוֹל רָם, וְכֵן נוֹהֲגִין (כל בו (סי' י)):

ו הָרַמְבַּ"ם שָׁם (פ"ב ה"ט). ז רַבֵּנוּ יוֹנָה בְּפֶרֶק ב' דִּבְרָכוֹת (ח: ד"ה אומרים) מֵהָהִיא דִּפְסָחִים נ"ו (ע"א). ח תְּשׁוּבַת הָרִיבָ"שׁ סִימָן (קכ"ז) [תפ"ו]. ט תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א (ח"א סי' תנב).

סב מִי שֶׁלֹּא דִּקְדֵּק בִּקְרִיאַת שְׁמַע אוֹ לֹא הִשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ. וּבוֹ ה' סְעִיפִים:

א א אַף עַל פִּי שֶׁמִּצְוָה לְדַקְדֵּק בְּאוֹתִיּוֹתֶיהָ, קְרָאָהּ (א) וְלֹא דִּקְדֵּק בָּהֶן, (ב) יָצָא: **ב** * ב יָכוֹל לִקְרוֹתָהּ

א בְּרָכוֹת ט"ו (ע"א) וּכְרַבִּי יוֹסֵי. ב שָׁם י"ג (ע"א) סוֹטָה ל"ב (ע"א).

בְּאֵר הֵיטֵב

תְּנוּעָה קְטַנָּה, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לָבוֹא אַחֲרֶיהָ נָח נִרְאָה. וְאַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ זָז מִגִּזְרָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַשִׁ"י בְּחֻמַּשׁ פָּרָשַׁת יִתְרוֹ (שמות יט) פָּסוּק כ"ד 'פֶּן יִפְרָץ בָּם', עַיֵּן שָׁם. וְכֵן נַמִּי אֶת בְּצֵירֵי, וּכְשֶׁבָּאָה בְּמַקָּף מִשְׁתַּנָּה לְתוֹלַדְתּוֹ בְּסֶגּוֹל מִן הַטַּעַם הַזֶּה: **כג** (יג) הַנָּח. שְׁוָ"א הַנֶּחְטֶפֶת, כְּגוֹן בְּסוֹף תֵּבָה אוֹ בְּאֶמְצַע תֵּבָה הַבָּאָה אַחַר תְּנוּעָה קְטַנָּה. וּשְׁוָ"א נָד נִקְרָא הַמִּתְנוֹעַעַת, כְּגוֹן בְּרֹאשׁ תֵּבָה אוֹ בְּאֶמְצַע תֵּבָה אַחַר תְּנוּעָה גְּדוֹלָה. וְסִימָן תְּנוּעָה גְּדוֹלָה 'פִּתּוּחֵי חוֹתָם'. רַק הַחִירִיק כְּשֶׁיֵּשׁ יוּ"ד אֶצְלָהּ נִקְרֵאת תְּנוּעָה גְּדוֹלָה, וּכְשֶׁאֵין יוּ"ד אֶצְלָהּ נִקְרֵאת תְּנוּעָה קְטַנָּה: **כד** (יד) בְּכָךְ. וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן, כִּי הַנְּגִינָה לְמִי שֶׁלֹּא הֻרְגַּל בָּהּ מַפְסִיד הַכַּוָּנָה. דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ח):

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

שֶׁמָּצָא כָּתוּב לְהַפְסִיק בֵּין אַף לַה', וְנִרְאֶה הַטַּעַם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִרְאֶה כְּאוֹמֵר שֶׁהַשֵּׁם הוּא אַף חַס וְשָׁלוֹם. וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁאֵין לִשְׁמֹעַ לְאֵלּוּ הַבּוֹדִים הַפְסָקוֹת מִלִּבָּם, וְאַדְּרַבָּה צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא יַפְסִיק בֵּין אַף לַה' כְּלָל, שֶׁיֵּשׁ מַקָּף כוּ'. וְאֶפְשָׁר שֶׁכַּוָּנַת הַ'מְּצָאתִי כָּתוּב' רַק לְהִזָּהֵר שֶׁיַּחְתֹּךְ מִלַּת אַף הֵיטֵב שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּקוֹרֵא אַפְּדַנִי, עַיֵּן שָׁם. וְאֶפְשָׁר שֶׁהַטַּעַם שֶׁל הַהֶפְסֵק קְצָת שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כְּאוֹמֵר שֶׁאַף ה' יֶחֱרֶה, רְצוֹנוֹ לוֹמַר גַּם ה' יֶחֱרֶה עַל זֶה מִלְּבַד אַחֵר, כֵּיוָן שֶׁעַל כָּרְחָךְ יֵשׁ לְהַפְסִיק קְצָת בֵּין מִלַּת וְחָרָה לְאַף דְּלֹא לִשְׁתַּמַּע וְחָרַף, וְלָכֵן אֵין לְהַסְמִיכוֹ כָּל כָּךְ אֶל מִלַּת ה'. וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יִהְיֶה הַהֶפְסֵק נִכָּר כָּל כָּךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לְעִנְיַן בְּכָל לְבָבְךָ: **כד** [יד] בְּכָךְ. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשִׁלְמֵי צִבּוּר (שם) בְּשֵׁם סֵפֶר שְׁתֵּי יָדוֹת (שם) שֶׁכָּתַב שֶׁבְּרֹב הַקְּהִלּוֹת נוֹהֲגִין לִקְרוֹת בִּטְעָמִים, אַךְ אֵין מַפְסִיקִין בְּסוֹף פָּסוּק כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה הַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה. וְאַדְּרַבָּה יוֹתֵר צָרִיךְ לְהַפְסִיק בְּסוֹף פָּסוּק מִבְּשׁוּם טַעַם אַחֵר. וְכֵן רָאוּי לְהִזָּהֵר בְּטַעַם טַרְחָא, וְהַבִּלְתִּי זָהִיר בָּהּ כְּשֶׁיַּגִּיעַ אֶל 'כֹּל הַקָּרֵב הַקָּרֵב אֶל מִשְׁכַּן ה' יָמוּת' (במדבר יז כח), מְחָרֵף. וּבְסוֹף פָּרָשַׁת צִיצִית (שם טו מא) אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת, יֵשׁ בְּמִלַּת 'אֲנִי' טַרְחָא. וְהִנְנִי מְבָאֵר לָמָּה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תהלים קטז טז) 'אָנָּה ה' כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ' כוּ', וְהִנֵּה בְּאָמְרוֹ 'אֲנִי עַבְדֶּךָ' אֵינוֹ מְשַׁלֵּל שֶׁלֹּא יְהֵא גַּם אִישׁ אַחֵר עַבְדּוֹ, רַק אֲנִי עַבְדֶּךָ וּכְבָר יִמָּצְאוּ אֲחֵרִים גַּם כֵּן עֲבָדָיו, וְכֵן 'וְלִי אֲנִי עַבְדֶּךָ כוּ' וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא' (מלכים א' א כו). וְלָכֵן אִם אַתָּה אוֹמֵר אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּלֹא טַרְחָא, מַשְׁמַע אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְאֶפְשָׁר שֶׁגַּם אַחֵר יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם, אֲבָל כְּשֶׁאַתָּה קוֹרֵא אֲנִי בְּטַעַם טַרְחָא, אָז מַשְׁמַע אֲנִי וְלֹא אַחֵר וְכוּ'. וְאֵינוֹ רָחוֹק בְּעֵינַי שֶׁלְּכַתְּחִלָּה סִיֵּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פָּרָשָׁה זוֹ כָּךְ, כְּדֵי לִרְמֹז הַיִּחוּד בְּסוֹף קְרִיאַת שְׁמַע, וְנִמְצָא הַמְסַיֵּם מְסַיֵּם בְּמָה שֶׁהִתְחִיל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן שָׁם (אות לג) עוֹד בְּשֵׁם סֵפֶר שְׁתֵּי יָדוֹת (שם) שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם מַהֲרַ"ם (ניגרין) דְּאִיתָא בַּזֹּהַר רַבִּי פְּלוֹנִי מָצָא מֵת וּבָדַק בְּפִיו וּבְחָטְמוֹ וּבְעֵינָיו וְלֹא מְצָאָם בּוֹ, אָמַר בְּוַדַּאי לֹא נִזְהַר בַּדְּבֵקִים שֶׁבְּאֱמֶת וְיַצִּיב. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

זוֹנִים אַחֲרֵיהֶם. אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר. לֵאלֹהֵיכֶם אֲנִי. אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. גַּם כָּל תֵּבָה שֶׁתְּחִלָּתָהּ אָלֶף וְאֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יַרְגִּישֶׁנָּה בַּמִּבְטָא צָרִיךְ הֶפְסֵק, כְּגוֹן אֲשֶׁר אָנֹכִי. מְטַר אַרְצְכֶם. וְעָצַר אֶת. אֲשֶׁר ה'. דְּבָרַי אֵלֶּה. וַיֹּאמֶר ה' אֶל. דַּבֵּר אֶל. מִצְוֹת ה'. אֲשֶׁר אַתֶּם, וְכָל כִּי הַאי גַּוְנָא. גַּם כָּל תֵּבָה שֶׁתְּחִלָּתָהּ יוּ"ד צָרִיךְ לְהַדְגִּישׁ בַּמִּבְטָא שֶׁלֹּא יֵרָאֶה כְּאִלּוּ נִמְשֶׁכֶת אַחַר הַתֵּבָה שֶׁלְּפָנֶיהָ, כְּגוֹן פֶּן יִפְתֶּה לֹא יֵרָאֶה כְּאִלּוּ קוֹרֵא פֶּנִיפְתֶּה אוֹ פֶּן אִיפְתֶּה, וְכֵן בְּתֵבַת יִרְבּוּ, וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא: **כב** (לה) יֵשׁ לִזָּהֵר. (כ) וְלֹא הִזְהִירוּ עַל קְרִיאַת שְׁמַע אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁמְּסוּרָה לַכֹּל וְיֵשׁ בָּהּ יִחוּד שָׁמַיִם: **כג** (לו) הַנָּח. (כא) שְׁוָ"א הַנֶּחְטֶפֶת נִקְרֵאת נָח, כְּגוֹן בְּסוֹף תֵּבָה אוֹ בְּאֶמְצַע תֵּבָה הַבָּאָה אַחַר תְּנוּעָה קְטַנָּה. וּשְׁוָ"א נָד נִקְרָא הַמִּתְנוֹעַעַת, כְּגוֹן בְּרֹאשׁ תֵּבָה אוֹ בְּאֶמְצַע תֵּבָה הַבָּאָה אַחַר תְּנוּעָה גְּדוֹלָה. וְסִימַן תְּנוּעָה גְּדוֹלָה 'פִּתּוּחֵי חוֹתָם', רַק הַחִירִיק כְּשֶׁיֵּשׁ יוּ"ד אֶצְלָהּ נִקְרֵאת תְּנוּעָה גְּדוֹלָה וּכְשֶׁאֵין יוּ"ד אֶצְלָהּ נִקְרֵאת תְּנוּעָה קְטַנָּה: **כד** (לז) כֵּן. אַךְ (כב) שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר לִפְסֹק בְּמָקוֹם הָרָאוּי לְהַפְסִיק לְפִי הָעִנְיָן, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה טַעַם וַהֲבָנָה לִדְבָרָיו. עַל כֵּן יִרְאֶה לִקְרוֹתָהּ בְּנַחַת, דְּאִי לָאו הָכִי יִשְׁתַּנֶּה לִפְעָמִים הֲבָנַת דְּבָרָיו עַל יְדֵי זֶה: (לח) בְּכָךְ. וּבִלְבַד (כג) שֶׁיְּכַוֵּן, כִּי הַנְּגִינָה לְמִי שֶׁלֹּא הֻרְגַּל בָּהּ מַפְסִיד הַכַּוָּנָה: **כה** (לט) כְּשֶׁיֹּאמַר וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת. וְכֵן (כד) בְּפָרָשָׁה שְׁנִיָּה כְּשֶׁמַּזְכִּיר עִנְיַן תְּפִלִּין צָרִיךְ לְמַשְׁמֵשׁ: **כו** (מ) יֵשׁ נוֹהֲגִים וְכוּ'. לְעִנְיַן אִם יוֹצֵא בִּקְרִיאַת שְׁמַע עַל יְדֵי אַחֵר שֶׁיְּכַוֵּן לְהוֹצִיאוֹ, עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) וּפְרִי מְגָדִים. [א]וְרֹב הָאַחֲרוֹנִים סוֹבְרִים דְּיוֹצֵא בָּזֶה וְעָדִיף זֶה מֵהִרְהוּר, דְּהִרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמֵי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה. וְכָתַב עוֹלַת תָּמִיד (סי' סב סק"ד), וְנִרְאֶה דְּדַוְקָא בְּמֵבִין הַלָּשׁוֹן, וַאֲפִלּוּ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ בָּעִינַן דַּוְקָא שֶׁיָּבִין הַשּׁוֹמֵעַ, עַיֵּן בְּסִימָן קצ"ג סָעִיף א'. וּבִשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי' סב הגה"ט סק"א) הֵבִיא בְּשֵׁם בִּרְכַּת אַבְרָהָם (ח"ט סי' רפז) דְּדַוְקָא בְּיָחִיד הַמּוֹצִיא אֶת הַיָּחִיד, אֲבָל יָחִיד הַמּוֹצִיא אֶת הָרַבִּים אוֹ יָחִיד הַמּוֹצִיא אֶת הַשְּׁנַיִם בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, אֲפִלּוּ אֵינָם מְבִינִים בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יוֹצְאִים:

א (א) וְלֹא דִּקְדֵּק. אֵין הָעִנְיָן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר הַתֵּבוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יָצָא, אֲבָל עִנְיַן לֹא דִּקְדֵּק הוּא שֶׁלֹּא נָתַן רֶוַח בֵּין הַדְּבֵקִים, אוֹ שֶׁלֹּא הֵתִיז הַזַּ' שֶׁל תִּזְכְּרוּ וְכַדּוֹמֶה וְכַנַּ"ל בְּסִימָן ס"א (סעיפים יד-כג). [בַּ"ח (ס"א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א) בְּשֵׁם הַחִנּוּךְ (מצוה תכ), וְכֵן מוּכָח מִפֵּרוּשׁ רַשִׁ"י שָׁם בְּמַתְנִיתִין דַּף ט"ו (ע"א ד"ה ולא דקדק) עַיֵּן שָׁם, וּמֵהַגְּמָרָא שָׁם עַמּוּד ב' עַיֵּן שָׁם]: (ב) יָצָא. מִכָּל מָקוֹם יִזָּהֵר מְאֹד לְכַתְּחִלָּה בָּזֶה. וְאִיתָא בְּשַׁ"ס (ברכות טו:), הַמְדַקְדֵּק בָּהֶן, שְׂכָרוֹ שֶׁמְּצַנְּנִין לוֹ גֵּיהִנֹּם, שֶׁהוּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁהוּא מְעוֹרֵר עַצְמוֹ בָּזֶה

בֵּאוּר הֲלָכָה

ב * **יָכוֹל לִקְרוֹתָהּ בְּכָל לָשׁוֹן.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג) בְּמָה שֶׁכָּתַבְנוּ וְהוּא הַדִּין בִּתְפִלָּה וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן וְקִדּוּשׁ וְכוּ'. וְהִנֵּה אַף שֶׁהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"א) כָּתַב בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (סוטה לב. ד"ה קרית) דִּבְקִדּוּשׁ וּבִרְכַּת הַמִּצְוֹת וְהַלֵּל יוֹצֵא אֲפִלּוּ אֵינוֹ מֵבִין הַלָּשׁוֹן, [ב]כְּבָר פָּסְקוּ הָאַחֲרוֹנִים [הַקָּרְבַּן הָעֵדָה עַל הַיְרוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ז' דְּסוֹטָה (בשיירי קרבן ה"א כט:), וּבְסֵפֶר מָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק"א) וּבְהַגָּהוֹת רַבִּי אֶלְעָזָר לַאנְדָא (שם על תוס' ד"ה ואלו)] וְהִכְרִיחוּ בְּכַמָּה רְאָיוֹת דְּאֵינוֹ יוֹצֵא. וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דִּבְלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ אֵינוֹ מֵבִין הַלָּשׁוֹן יָצָא, עַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א"א סק"א) שֶׁמִּסְתַּפֵּק בָּזֶה, וּמֵהַתֵּימָא שֶׁהֶעְלִים עֵינָיו מִדִּבְרֵי הַלְּבוּשׁ בְּסִימָן קצ"ג (ס"א) שֶׁכָּתַב בְּהֶדְיָא שָׁם דְּהַמְבָרֵךְ יוֹצֵא אַף אִם אֵינוֹ מֵבִין הַלָּשׁוֹן, וּבֶאֱמֶת שָׁם בְּסִימָן קצ"ג לֹא נִסְתַּפֵּק בָּזֶה כְּלָל וְהֶעְתִּיק שָׁם (א"א סק"ב) דִּבְרֵי הַלְּבוּשׁ לְדִינָא. וְכֵן כָּתוּב לְדִינָא לְמַעֲשֶׂה בְּהַגָּהוֹת רַבִּי אֶלְעָזָר לַאנְדָא בְּפֶרֶק ז' דְּסוֹטָה (שם) עַיֵּן שָׁם. **וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי עוֹד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דְּזֶה אֵין מָצוּי וְכוּ', מִשּׁוּם דִּלְעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה דִּבְלָאו הָכִי בְּוַדַּאי לֹא יָצָא בִּקְרִיאַת שְׁמַע,** כִּי אַף אִם נֹאמַר דְּמַה שֶּׁאָמְרִינַן (יג.) 'בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁאַתָּה שׁוֹמֵעַ' לֹא קָאֵי עַל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּבוֹ אֲפִלּוּ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ כְּלָל לֹא נִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ שֵׁם לָשׁוֹן עַל יְדֵי זֶה, עַל כָּל פָּנִים מִי עָדִיף מֵאִם קָרָא וְלֹא כִּוֵּן דְּלֹא יָצָא, עַל כֵּן כָּתַבְתִּי דְּזֶה אֵין מָצוּי וְכוּ'. **וְדַע עוֹד דְּנִרְאֶה לִי בִּפְשִׁיטוּת דְּאוֹתָן דְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִין בְּכָל לָשׁוֹן הוּא דַּוְקָא אִם אַנְשֵׁי אוֹתוֹ הַמְּדִינָה מְדַבְּרִין כָּךְ, אֲבָל אִם אַנְשֵׁי הַמְּדִינָה אֵינָם יְכוֹלִין לְדַבֵּר זֶה הַלָּשׁוֹן וְרַק הוּא וְעוֹד אֵיזֶה אֲנָשִׁים יְחִידִים יוֹדְעִים זֶה הַלָּשׁוֹן, זֶה לֹא נֶחְשָׁב לָשׁוֹן כְּלָל לִמְדִינָה זוֹ שֶׁאֵינָהּ מַכֶּרֶת בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן,** דְּבִשְׁלָמָא לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא לָשׁוֹן מִצַּד הָעֶצֶם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁאָר לָשׁוֹן אֵינֶנּוּ כִּי אִם מִצַּד הֶסְכֵּם הַמְּדִינָה, וְכֵיוָן שֶׁאֵין אַנְשֵׁי הַמְּדִינָה זוֹ מַכִּירִין בְּלָשׁוֹן זֶה לֹא נִקְרָא לָשׁוֹן כְּלָל. וּרְאָיָה לְדִבְרֵי מִקִּדּוּשִׁין ו' עַמּוּד א' הָאוֹמֵר חֲרוּפָתִי בִּיהוּדָא מְקֻדֶּשֶׁת, שֶׁכֵּן בִּיהוּדָא קוֹרִין לַאֲרוּסָה חֲרוּפָה, אֲבָל בִּשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת, אַף שֶׁשְּׁנֵיהֶם כִּוְּנוּ לְשֵׁם קִדּוּשִׁין וְקִדּוּשִׁין הוּא בְּכָל לָשׁוֹן, אַף עַל פִּי כֵן כֵּיוָן דְּאֵין לָשׁוֹן זֶה לְשׁוֹן קִדּוּשִׁין בְּאוֹתוֹ מָקוֹם הֲוֵי כְּאִלּוּ נָתַן כֶּסֶף וְלֹא אָמַר כְּלָל, דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. וְכֵן כָּתַב הָרֹא"שׁ (קדושין פ"א סי' ב) וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ (אהע"ז סי' כז ס"א) דְּבָעִינַן שֶׁיֹּאמַר לְשׁוֹן קִדּוּשִׁין שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם, [לְבַד דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (אישות פ"ג ה"ו) דְּמַחְמִיר בַּחֲרוּפָתִי]. וּכְעֵין זֶה מָצָאתִי כָּתוּב גַּם כֵּן בְּרִיטְבָ"א עַל הָאַלְפַס שֶׁל נְדָרִים רֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא (א. ד"ה וכינוי) דִּבְכָל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

כב (כ) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש לא) בְּשֵׁם רַדַּ"ק (במכלול שער דקדוק הפעלים): **כג** (כא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג): **כד** (כב) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב ה"ר יונה שצריך): (כג) דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ח): **כה** (כד) מוּכָח מֵהַגְּרָ"א (ד"ה סעיף כה) וְהַבַּ"ח לְעֵיל בְּסִימָן כ"ח (ס"א):

לִיקוּטֵי דִבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (סכ"ה) כתב שיוצא רק אם ט' שומעים מאחד המכוון להוציאם. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ב) פסק כהמג"א שיוצא בקידוש וברכת המצוות והלל אפילו אינו מבין הלשון.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah